

บทคัดย่อ

อัตราการการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และเอชไอวีกำลังสูงขึ้นในกลุ่มเยาวชนเป็นผลมาจากเยาวชนส่วนใหญ่ที่มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การปกป้องสุขภาพทางเพศให้กับเยาวชนโดยเน้นการไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนหรือการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์จึงมีความจำเป็นมาก วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมความเสี่ยงของเยาวชนเกี่ยวกับการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์และHIV/AIDS และการตั้งครรรภ์ พฤติกรรมการปกป้องสุขภาพทางเพศของเยาวชน ปัญหาและความต้องการในการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพทางเพศของเยาวชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (cross-section design) โดยการใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ทำการศึกษาวิจัยในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 4 แห่ง สถาบันอาชีวศึกษา 4 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง จากภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 12 แห่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในอยู่ในสถานศึกษาทั้ง 3 ลักษณะ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากสถานศึกษาลักษณะละ 1 แห่ง รวมสถานศึกษาทั้งสิ้น 12 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 1,211 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ การรับรู้ความเสี่ยงปัญหาสุขภาพ พฤติกรรมการปกป้องสุขภาพทางเพศของเยาวชนไทย และแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง (semi-structured guideline) เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ความต้องการ ความท้าทาย และทางออกของการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศสำหรับเยาวชน

ผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเยาวชนมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 32 อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 16.65 ปี ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมามีการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งร้อยละ 33.5 พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย พฤติกรรมเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ และบุคคลที่เยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย เป็นปัจจัยทำนายพฤติกรรมการปกป้องสุขภาพทางเพศของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่ไม่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ 10.8955 (S.D. = 5.669) และ 13.3686 (S.D.=5.774) ตามลำดับ ตรงกันข้ามกับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่ไม่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการปกป้องสุขภาพทางเพศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเยาวชนที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ 108.299 (S.D. = 23.912) และ 95.461 (S.D. = 22.935) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและความต้องการในการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพทางเพศของเยาวชนพบว่า เยาวชนต้องการการบริการสุขภาพทางเพศที่เป็นมิตรจากผู้ให้บริการที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ HIV และการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น การให้คำแนะนำที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น โดยมีการปรับเปลี่ยนคลินิกให้มีความเป็นส่วนตัว และมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และอาจเป็นคลินิกออนไลน์

Abstract

The incidence rate of sexually transmitted diseases and HIV has been increasing among Thai adolescents. It mainly results from their unsafe sexual behaviors. To protect sexual health, no sexual relationship or using condoms should be emphasized among school-aged adolescents. The aim of research was to study 1) a situation of sexual risk behaviors related to sexually transmitted infection, HIV/AIDS and teen pregnancy 2) sexual health protective behavior 3) obstacles and needs to access sexual health service system. This study was a quantitative and qualitative research conducted in 12 academic institutions: 4 high schools, 4 vocational college, and 4 universities from each northern, central, southern and northeast region. A simple random sampling method was used to recruit the sample of 1,211 students from the population. Data were collected using a set of questionnaires including sexual risk behavior, sexual health risk perception, and sexual health protective behavior. Moreover, situations, obstacles, needs, challenges, and solution of sexual health service accessibility among adolescents were also collected using a questionnaire with semi-structured guideline.

The findings demonstrated that 32 % of samples had ever had sexual intercourse, and a mean of age at first sexual intercourse was 16.65 years. During the previous 3 months, 35.5 % of them used condoms every time they had sex. Age, education level (high school and university), sexual risk behaviors, and person who adolescents live with are factors that could predict their sexual health protective behaviors ($p < 0.01$). Adolescents who did not have sexual intercourse had the mean of sexual risk behavior score (10.8955, S.D. = 5.669) lower than those who had sexual intercourse (13.3686, S.D. = 5.774). In contrast, adolescents who did not have sexual intercourse had the mean of sexual health protective behavior score (108.299, S.D. = 23.912) higher than those who had sexual intercourse (95.461, S.D. = 22.935) ($p < 0.01$). For obstacles and needs to access sexual health service system, adolescents need sexual health services from friendly health care providers who specialize in sexually transmitted diseases, HIV, and teen pregnancy. They also need friendly advices, and private clinics providing a relaxing environment that could be online clinics.